

Elő: 2025 FEBR 18.
ú: dr. Fodor Katalin

Községi Község Önkormányzata		
2025 FEBR 18.		
Elő: <i>LH</i>	Meneklet: <i>LH</i>	Ügy: <i>1701-2/2025</i>

Salföld Község Önkormányzata Képviselő-testülete
részére

Tárgy: Beszámoló Salföld Község Önkormányzata Települési Értéktár Bizottsága munkájáról

Tisztelt Salföld Község Önkormányzata Képviselő-testülete!

A Salföld Község Önkormányzata Képviselő-testülete **2019. november 28.** napján, a 114/2019. (XI.28.) és 115/2019. (XI.28.) határozataival megválasztott Salföld Község Önkormányzata Települési Értéktár Bizottsága tagjának és elnökének. A felkérést azért fogadtam el, mert a bizottsági tagsággal és a bizottság vezetésével járó feladatokhoz megfelelő tapasztalatokkal, a műemlékvédelem és értékvédelem területén kiváló kapcsolatokkal rendelkezem. Jól ismerem a település értékeit, már több mint két évtizede foglalkozom helytörténettel. Hiszem, hogy településünk identitásformáló, egyedi történeti értékeinek (kulturális, építészeti és természeti értékek) megőrzése, megóvása az utókor számára kiemelten fontos feladat, ezért egy hatékony, naprakész bizottsági működést tűztem ki célul.

Immáron ötödik éve támogatja az újjáalakult értéktár bizottság községünk értékvédelmét. Számos pozitív eredményt könyvelhetünk el, amelyről az alábbiakban számolok be a tisztelt Képviselő-testületnek.

1. Előzményekről – 2013-2019:

- **2013-ban** országosan megalakultak a települési értéktárak (Bővebben: www.hungarikum.hu), így **Salföld Község Önkormányzata is települési értéktár, és az azt működtető értéktár bizottság létrehozásáról döntött.** (75/2013.(VI.12.) HATÁROZAT Települési értéktár létrehozásáról, 88/2013.(VII.12.) HATÁROZAT Települési Értéktár Bizottság Szervezeti és Működési Szabályzatának elfogadásáról - 2013. július 13.)
2018-ig az értéktár bizottság - a magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. Törvény, valamint a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet 3. §, és Salföld Község Önkormányzata Települési Értéktár Bizottságának SZMSZ szerint – hivatalos üléseket nem tartott, hivatalos értékvétele a települési értéktárba nem történt meg, a megyei és országos értéktári rendszerben Salföld értékeit nem jegyezték.
- 2019-ben a bizottság elnöke, Somogyi Győző lemondott elnöki tisztségéről és a bizottsági tagságról.

2. Beszámoló az újjáalakult értéktár bizottság tevékenységéről – 2020-2025:

- **2020. január 31-én** tartott ülésről: Vezetéssel az újjáalakult bizottság (Tagok: Petrovics Miklós elnök, Török László elnökhelyettes, Whitehouse Veronika tag) megtartotta első ülését – amely egyben az első hivatalos értéktár bizottsági ülés volt –, ahol az SZMSZ-ben foglaltak szerint **határozatot hoztunk az első 6 db helyi érték Salföldi Értéktárba történő felvételéről.**
A bizottság határozatai: 3/2020. (I. 31.) HATÁROZAT a *Leonhardt Löw nagyharang 1648-ból* értéktárba történő felvételéről, 4/2020. (I. 31.) HATÁROZAT a *Pajta Galéria*

értéktárba történő felvételéről, 6/2020. (I. 31.) HATÁROZAT a *Salföldi Kőtenger* értéktárba történő felvételéről, 7/2020. (I. 31.) HATÁROZAT a *Szent Máté-templom* értéktárba történő felvételéről, 8/2020. (I. 31.) HATÁROZAT a *Salföldi Pálos Kolostorrom* értéktárba történő felvételéről, 9/2020. (I. 31.) HATÁROZAT a *Salföldi Mária Magdolna Pálos Kolostorrom* értéktárba történő felvételéről.

A Salföldi Értéktárnak elkészítettem a hivatalos jelképét, pecsétjét. Határozat a jelképről: 2/2020. (I. 31.) HATÁROZAT a Salföldi Értéktár jelképéről.

Az értéktár bizottság tagjai munkájukat önkéntes alapon végzik Salföld Község Önkormányzatának, tiszteletdíjban nem részesülnek.

- **2020. július 22-én** tartott ülésről:

Megemlékeztünk Török László - Balázs Béla-díjas fotóművészről, a bizottság elhunyt tagjáról, elnökhelyetteséről.

A bizottság tagjaival elkészítettük a már felvett értékeket ismertető leírásokat, fotókkal, képekkel. Határozatot hoztunk további **5 db helyi érték Salföldi Értéktárba történő felvételéről**. A felvett értékekkel az értéktárban akkor 11 db értéket jegyeztünk.

A bizottság határozatai: 11/2020. (VII. 22.) HATÁROZAT a *Zöldágjárás hagyománya* értéktárba történő felvételéről, 12/2020. (VII. 22.) HATÁROZAT a *Salföldi Műhely – Szövőműhely* értéktárba történő felvételéről, 13/2020. (VII. 22.) HATÁROZAT a *Régészeti emlékek Salföldön* értéktárba történő felvételéről, 14/2020. (VII. 22.) HATÁROZAT a *Balassi Bálint Nap* értéktárba történő felvételéről, 15/2020. (VII. 22.) HATÁROZAT a *Egykori Borbély-ház, gádoros népi lakóház* értéktárba történő felvételéről,

- **2020. október 22-én** tartott ülésről: **5 főre bővült a bizottság** (Tagok: Petrovics Miklós elnök, Pozsárkó Csaba elnökhelyettes, Somogyi György tag, Petrovics László tag, Whitehouse Veronika tag).

Pozsárkó Csaba elnökhelyettes felmérést készített a helyi építészeti értékek állapotáról, megvizsgálta a helyi arculati kézikönyvet, a helyi építési szabályzatokat, és módosítási javaslatok, ajánlások összeállítását vállalta Salföld Község Önkormányzata számára, elősegítve az értékek hatékonyabb védelmét.

- **2021. június 18-án** tartott ülésről:

Határozatot hoztunk további **9 db helyi érték Salföldi Értéktárba történő felvételéről**. **A felvett értékekkel az értéktárban 20 db értéket jegyzünk jelenleg.**

A bizottság határozatai: 2/2021. (VI. 18.) HATÁROZAT a *Salföld építészeti értékei* értéktárba történő felvételéről, 3/2021. (VI. 18.) HATÁROZAT a *300 éves tölgy a kolostorromnál* értéktárba történő felvételéről, 4/2021. (VI. 18.) HATÁROZAT a *Csöngő-hegy természeti értékei* értéktárba történő felvételéről, 5/2021. (VI. 18.) HATÁROZAT a *Keresztek Salföldön* értéktárba történő felvételéről, 6/2021. (VI. 18.) HATÁROZAT a *Füstöskonyhás népi lakóház, Kossuth utca 10.* értéktárba történő felvételéről, 7/2021. (VI. 18.) HATÁROZAT a *Egykori Slemmer-ház, népi műemlék lakóház, Kossuth utca 33.* értéktárba történő felvételéről, 8/2021. (VI. 18.) HATÁROZAT a *Salföldi temető* értéktárba történő felvételéről, 9/2021. (VI. 18.) HATÁROZAT a *Vakolatdíszek Salföldön* értéktárba történő felvételéről, 10/2021. (VI. 18.) HATÁROZAT a *Salföldi Major* értéktárba történő felvételéről.

- Az értéktár bizottság tagjainak közreműködésével 2021-ben **megrendeztük** Salföldön, 40 év után újra a hagyományos **Zöldágjárás ünnepét**.
- Az értéktárak országos szervezetének egyik kiemelt ajánlása, hogy a helyi bizottságok keressék a lehetőségeket a helyi értékek bemutatására, széles körű ismertetésére. Ezért a Salföldi Értéktár bemutatását először az önkormányzat weboldalán kezdeményeztük, majd később **létrehoztuk**, nagyobb tartalommal a **www.salfoldiertektar.hu weboldalt a salföldi Káli Kultúrtér Egyesület anyagi támogatásával**. 2021 és 2025. között az egyesület **94.075 Ft összeggel támogatta** a weboldal fenntartási költségeit.
- A települési értéktár értékeinek listáját, leírásait eljuttattam a Veszprém Megyei Értéktár részére, így a **megyei értéktár honlapján is elérhetők már Salföld értékei**.
- A Hungarikum pályázatra – amely pályázat kifejezetten az értéktárak értékeinek bemutatására irányul – két alkalommal készítettem el **helytörténeti könyv megvalósítására irányuló pályázati dokumentációt** (könyvismertető rezümé, fotódokumentáció, grafikák - rajzok, költségvetés, támogató szakmai ajánlások).
- **A helyi értékek állapotának folyamatos nyomon követése** kiemelt feladata az értéktár bizottságnak. Ezért az értékek állapotáról rendszeresen beszámolunk a Képviselő-testületnek; az értékek tulajdonosait pedig segítjük tanácsokkal, összekötjük őket az adott területhez értő szakemberekkel. Például 2021-ben az akkor igen rossz állapotú Szent Máté-templommal kapcsolatban segítettük a Salföld Római Katolikus Plébániát. 2023-ban a Salföld belterületén álló rossz állapotú keresztek ügyében is írtunk Salföld Község Önkormányzatának, számos javaslatot tettünk.
Az adott értékek megóvásával, helyreállításával kapcsolatban szakemberek véleményét kérjük ki rendszeresen.
Az értéktárban jegyzett értékek aktuális állapotáról részletesen is kitérek a beszámoló 3. pontjában.
- **Folyamatosan végzünk helytörténeti kutatásokat**, a teljes településre kiterjedően. A kutatásokkal kinyitjuk a lehetőséget a Salföldi Értéktár esetleges jövőbeni bővítése előtt, illetve helytörténeti kiadványok elkészítését is megalapozzuk.
- 2022-ben **részt vettünk a Laczkó Dezső Múzeum Csöngé-hegyi nyilvános régészeti eseményén**, valamint 2023-ban **a salföldi pálos kolostorrom nyilvános régészeti kutatásain**.
A múzeummal és a megyei értéktárral is kapcsolatban vagyunk, így a települést érintő újabb kutatási eredményeket is nyomon követjük.
- **2023-ban segítettük a salföldi régi elemi iskola történetét feldolgozó emlékkiállítás megvalósítását**. A munkában részt vett Gerlóczy Gábor, az értéktár bizottság munkáját segítő véleményezői kör egyik tagja is. A kiállítás megvalósításának költségeit, valamint az iskola emléktáblájának költségeit a salföldi Káli Kultúrtér Egyesület finanszírozta. A **kiállítás kivitelezésének költsége 468.380 Ft volt**, az **emléktábla kivitelezésének költsége**, Raffay Dávid salföldi szobrászművész domborművével összesen **660.600 Ft volt**.

- 2024-ben a bizottság tagjai tanácsokkal segítették (építészeti és helytörténeti) a Szent Máté-templom felújításának folytatását.

3. A Salföldi Értéktárban jegyzett értékek állapotáról:

1. **Leonhardt Löw nagyharang 1648-ból:** 2024. júniusában hozzáértő szakemberek állapotfelmérést végeztek a harangon. Megállapították, hogy a harangnyelv javítása sürgető. Salföld Római Katolikus Plébánia a javításról gondoskodik.
2. **Pajta Galéria:** 2024-ben a Pajta Galéria végleg bezárt. Az érték leírását szükséges lesz kiegészíteni a zárás dátumával.
3. **Salföldi Kötenger:** A Kötenger kaszálásának problémája továbbra is fennáll. A kövek nagy részét benövi a növényzet. A Nemzeti Park a növények védelme érdekében kizárólag a téli időszakban, egy alkalommal kaszálja a területet.
A HRSZ 44, 46 számú ingatlanokon zajló építkezések továbbra is negatívan érintik a Kötenger védett részeit; építési anyagokat tárolnak a védett területen.
4. **Szent Máté-templom:** A 2022-ben befejeződött tetőfelújítási munkák az utolsó pillanatban előzték meg a régi tető beszakadását, így a műemléki érték nem károsodott. Jelenleg zajlik a külső homlokzati felújítás. A belső berendezési tárgyak között az oltár igen rossz állapotban van. Restaurátori felmérést még 2023-ban végeztek. A statikai megerősítés sürgető lenne.
Az orgona javítása, felújítása is halaszthatatlanná vált. Kisebb támogatást nyert a plébánia pályázaton, a felújítást el tudják kezdeni.
5. **Salföldi Pálos Kolostorrom Mária Magdolna Búcsúja:** A hagyományos búcsút minden évben Somogyi György és családja rendezi, helyi önkéntesek és a salföldi Káli Kultúrtér Egyesület támogatásával.
6. **Salföldi Mária Magdolna Pálos Kolostorrom:** Az építészeti érték állapota változatlan. 2023-ban a Lackó Dezső Múzeum régészeti kutatásokat végzett a területen. Új, értékes leletek kerültek elő, amelyek új megvilágításba helyezhetik a kolostor történetét. Jelenleg a Nemzeti Múzeumban folytatnak kutatásokat a kolostorrom múltjával kapcsolatban.
7. **Zöldágjárás hagyománya:** Két alkalommal került megrendezésre a Zöldágjárás. 2024-ben nem sikerült megtartani.
8. **Salföldi Műhely – Szövőműhely:** A Műhely a korábbi évekhez hasonlóan működik.
9. **Régészeti emlékek Salföldön:** Az érték magába foglalja mindazon értékeket, amelyeket már feltártak, egy részüket múzeumokban őrzik, és azokat is, amelyek még a föld alatt hevernek.
Salföld kül- és belterületei is érintettek régészetiileg. Azaz a még föld alatt heverő történeti emlékek száma jelentős lehet.
Az új építkezéseknél számos esetben maradt el a régészeti egyeztetés (amelyről világosan rendelkeznek a jogszabályok!), így nagy számban semmisítettek meg régészeti emlékeket az utóbbi pár évben.
Fontos lenne a lakosság figyelmének felhívása, hogy valamennyi, 30 cm mélységet meghaladó földmunka esetében érdemes tájékozódni az adott ingatlan régészeti érintettségéről.
10. **Balassi Bálint Nap:** A hagyományőrző eseményt továbbra is minden évben megtartják.
11. **Egykori Borbély-ház, gádoros népi lakóház:** Az építészeti érték állapota változatlan.
12. **Salföld építészeti értékei:** A település régi-új építészeti értékeiben komolyabb változás nem következett be. A régi házak állapota nem változott. Az újjépítésű házak nagy része követi a helyi hagyományokat.

Salföld Község Önkormányzata
TELEPÜLÉSI ÉRTÉKTÁR BIZOTTSÁGA

8256 Salföld, Kossuth utca 27.
E-mail: ertektarbizottsag@gmail.com

- A Kossuth utca 17-ben előkerült egy régi, téglával falazott gádor. A tulajdonos megőrizte az eredeti részeket. Salföldön kevés gádoros lakóház maradt fenn. Az egykori Borbélyháznál láthatunk még szépen kialakított oszlopos gádort.
13. **300 éves tölgy a kolostorromnál:** A tölgytel szomszédos, hasonló korú fák állapota kritikus. Az elmúlt tíz évben több idős fa is kidőlt, elszáradt. 2024-ben is kettő fa dőlt ki. Az értéktárba felvett fa állapotának felmérése fontos lenne. A Balaton-felvidéki Nemzeti Parknál kezdeményezni fogjuk a fa vizsgálatát.
14. **Csöngő-hegy természeti értékei:** A hegy rendszeres gondozása, a legelőrészek rendszeres kaszálása szükséges lenne. Bizonyos területeket ismét visszahódított az invazív növényzet. Előző nyáron a rossz állapotú tájékoztató táblákat cserélték a hegyen.
15. **Keresztek Salföldön:** Salföld Község Önkormányzatához fordultam 2023-ban a templom mellett elhelyezkedő Fehér-kereszt lesújtó állapotával kapcsolatban. Akkor ígéretet kaptam arra, hogy a felújítást előkészítik.
A településen belül a Faluház előtti kereszt is felújításra szorul.
16. **Füstökonyhás népi lakóház, Kossuth utca 10.:** Az építészeti érték állapota változatlan.
17. **Egykori Slemmer-ház, népi műemlék lakóház, Kossuth utca 33.:** Az építészeti érték állapota változatlan.
18. **Salföldi temető:** A temetőben elhelyezkedő keresztek között a „Mindenki keresztje” elnevezésű kereszt állapota életveszélyes. A dőlés megállítása, az alapozás megerősítése szükséges lenne. A temető körbekerítését – a sírok, a síremlékek védelme érdekében – kezdeményeztük 2022-ben. Akkor a Salföld Római Katolikus Plébánia, mint tulajdonos pályázatot nyújtott be kerítés építésére a Magyar Falu Program keretében. A pályázaton sajnos nem nyertek.
Reméljük, hogy Salföld Község Önkormányzata, mint kezelő, és a Salföld Római Katolikus Plébánia, mint tulajdonos, együttesen megoldást talál a fennálló problémákra.
19. **Vakolatdíszek Salföldön:** A vakolatdísz készítés hagyománya virágzik Salföldön. Új vakolatdíszek készültek a Rákóczi utcában és a Kossuth utcában.
20. **Salföldi Major:** A Major üzemeltetésében változások következtek be 2024. nyarán. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park átvette a Major üzemeltetését. Továbbra is állatbemutató helyként működik, azonban új szolgáltatásokkal szeretnék bővíteni a helyet, amelyről még részleteket nem hoztak nyilvánosságra.

Összegezve: Salföld Község Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága az SZMSZ-be foglaltak szerint teljesíti feladatait, értékek felvételéről gondoskodik, és folyamatosan nyomon követi az értékek állapotát, helyzetét. Nyitottan áll a Képviselő-testület észrevételeihez, javaslataihoz. Keresi a lehetőségeket a közösség bevonására; ösztönzi, támogatja a helyi civil szervezetek értékőrző, értékteremtő tevékenységét.

Kelt: Salföld, 2025. február 10.

Tisztelettel:

.....
Petrovics Miklós
Salföld Község Önkormányzata
Települési Értéktár Bizottságának elnöke

